

MAANDBERIGTEN,

VOORGELEZEN

IN DE

MAANDELIJKSCHE BEDESTONDEN

VAN HET

Nederlandsche Zendelinggenootschap,

betrekkelijk de uitbreiding van het CHRISTENDOM, bijzonder onder de

HEIDENEN.

VOOR HET JAAR 1875.

(77ste Jaargang.)

TE ROTTERDAM, BIJ

M. WYT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendelinggenootschap.

Gedrukt voor rekening van het Genootschap.

het getal zijner kweekelingen zal moeten vermeederen, om het in evenredigheid te brengen met de behoefte aan onderwijzers; dat hij daartoe eene tweede afdeeling zal moeten vormen, en dat het hem zeer gewenscht voorkomt, dat een europeesch onderwijzer hem worde toegevoegd, of althans dat hij een' tweeden inlandschen hulponderwijzer aan de inrigting kunne verbinden. Daar wij voor het tegenwoordige over geen europeesch onderwijzer kunnen beschikken, hebben bestuurders GRAAFLAND vrijheid verleend, zich van de noodige inlandsche hulp te voorzien.

Volgens de jongste berigten is Br. DE LONGE thans werkzaam aan de voltooiing van het kweekschoolgebouw, en heeft Br. GRAAFLAND te *Tanawangko* eene school geopend, die als normaalschool moet dienen, om de kweekelingen practisch te vormen. Geschiedde dit vroeger zonder bezwaar op gouvernementsschool, de gelegenheid is daar wel niet direct afgesneden, maar toch ook niet zoo gunstig als weleer.

Het zal wel niet noodig zijn, onze kweekschool voor inlandsche onderwijzers nader in de belangstelling van onze vrienden aan te bevelen. Heeft haar lief liefde voor haar gewekt, haar leed versterke die!

Jongste berigten van Br. Teffer op het eiland Savoe.

Br. TEFFER schreef ons in November, l.l. zakelijk het volgende:
 't Gaat met het zendingwerk naar wensch. Te *Liaai* werd het geraamte van een school-kerkgebouwtje opgesteld, waarbij de Radja zeer zijn best deed (zie over hem Maandberigt n°. 4). Als de Radja's van *Mesara* en *Seba* van het oorlogstooneel zijn teruggekeerd, zullen ook daar de hulpgebouwen door andere worden vervangen. Op *Soemba* moeten namelijk onlusten zijn uitgebroken (het regte wist men er niet van), waarom de gansche wapendragende bevolking van *Savoe* daarheen moest. TEFFER had toen twee meesters medegegeven, van eene goede hoeveelheid kinine, kajoepoetih- en pepermunt-olie, spiritus, hechtpleisters en pluksel voorzien, en deze hadden goede diensten bewezen. Van de *Savoenezen* waren vijf, van de *Soembanezen* echter velen gesneuveld. De Radja van *Mesara* had zijn leedwezen te kennen gegeven, dat zij, nu zij christenen geworden waren, nog ten oorlog moesten, en nog wel naar een ander eiland, *Soemba*, en er waren meer blijken, dat de oorlog bij de bevolking niet gewild was. Ondertusschen had die oorlog *Savoe* geruimen tijd van alle gemeenschap met *Koepang* afgesneden, waardoor men zonder berig-

ten en zonder het noodige was: de kruisprauwen konden niet gemist worden.

Gedurende den oorlog was er alle avonden bedestond, waaraan de vrouwen goed deel namen. De opkomst ter catechisatie en godsdienstoefening is zeer voldoende; de christenen geven den zendeling stof tot blijdschap. TEFER waarschuwt echter hier nadrukkelijk tegen overschatting van het gehalte dier christenen; zij moeten als zuigelingen opgekweekt worden.

Op den 20sten November was de kruisprauw aangekomen, waardoor den zendeling het benoodigde gewerd; bijzonder verheugde hij zich over het volgende, hem door Br. DONSELAAR geschreven: „In den oorlog op Soemba kwam zeer uit het gunstig verschil van christenen boven heidenen. De christelijke aanvoorders der Savoenezen waren overeengekomen, geene vrouwen, kinderen of weerlozen leed te doen. Hoe geheel anders ging dit met de heidensche Timorezen op Allor (1). Daar werd een kampong door hen genomen, waarbij ze 137 menschenhoofden, ook van vrouwen en kinderen afhieuwen, en later maakten ze in eene andere kampong nog 113 koppen buit, en toch is het christendom nog maar een mostaardzaadje op Savoe.”

AANWIJZINGEN EN HERINNERINGEN.

Javaansche Schoolliederén.

Hebben wij ons verheugd over het door de broederen op Java uitgegeven gezangboek, waarover we iets meedeelden in het vorige berigt, niet minder verblijden we ons over het door Br. POENSEN vervaardigde schoolliederénboekje, dat bij de HH. WYT gedrukt en hem onlangs van onzentwege toegezonden werd.

Reeds ontvingen wij berigt, dat men over de uitgave - nog nooit is iets dergelijks in het javaansch verschenen - zeer tevreden is, en er wordt niet aan getwijfeld, of 't zal niet alleen op onze scholen, maar ook in de huisgezinnen groot nut doen.

Wij zijn Br. POENSEN voor dezen arbeid zeer dankbaar, en hopen, dat hij en anderen nog meer dergelijke boekjes voor onze schooljeugd zullen schrijven. Immers de zang adelt een volk! Ja, en wel bepaald onze zang, die meer leven wekt en leven geeft, dan de javaansche, wegens zijn eigenaardig karakter, bij mogelijkheid doen kan.

(1) Dit ziet op eene andere expeditie, waarvan de nieuwsbladen berigt hebben gegeven, terwijl, zoover ons bekend, tot hertoe van die naar Soemba niets verteld is.